

З одного боку, угоди репо належать до відносно ризикових угод, оскільки часто результат їх виконання залежить від обставин, що складуться на ринку і можуть вплинути на фінансовий стан однієї із сторін. З іншого – угоди репо носять відносно низький рівень ризику, тому що в забезпечення надається визначений обсяг цінних паперів, які у випадку невиконання контрагентом умов угоди переходять у власність та розпорядження іншої сторони.

Системний підхід до врахування ризиків та їх запобігання при укладанні угод репо дасть можливість уникнути небажаних втрат і отримати додаткові доходи для державного бюджету або зекономити бюджетні кошти, що свідчатиме про ефективність та прозорість проведення державної політики використання коштів державного бюджету, зокрема тимчасово вільних фінансових ресурсів.

Євген КАСІАН

Львівський національний університет імені Івана Франка

ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ У ПЕРІОД ТРАНСФОРМАЦІЇ

Інформаційна асиметрія перешкоджає безпосередній взаємодії вкладників та інвесторів, і є однією із причин виникнення фінансових посередників. Це пояснюється існуванням значних витрат, пов'язаних з оцінкою фірм, менеджерів та ринкових умов перед прийняттям інвестиційного рішення. Індивідуальні вкладники чи інвестори, як правило, не мають можливості або вільних коштів для збору, обробки та аналізу інформації про можливі інвестиції. Фінансові посередники такі, як банки та фінансові установи небанківського типу, економлячи на масштабі, знижують витрати на обробку та аналіз такої інформації та сприяють ефективнішому розподілу капіталу, продукуючи інформацію про можливості для інвестицій для окремих вкладників, інвесторів та фірм, що є однією із ключових функцій фінансової системи [1, с. 7-10]. Проте щоб ефективно виконувати цю функцію навіть для фінансових посередників потрібна відповідна інформаційна система та відповідні інструменти, котрі забезпечуються та регулюються державою. У трансформаційних фінансових системах країн Центральної та Східної Європи, України та інших перехідних економік інформаційна система є нерозвинутою і не відповідає вимогам фінансового сектору у порівнянні з розвинутими державами.

Наявність ефективної інформаційної системи є одним із ключових елементів ефективного фінансового посередництва. Ефективна інформаційна система обов'язково повинна включати прозору та інформативну фінансову звітність та ефективний обмін кредитною інформацією. Міжнародний досвід показав важливе значення обміну кредитною інформацією для зниження гостроти проблеми негативного відбору та сприяння конкуренції у фінансовій системі. Проаналізувавши статистичні дані протягом останніх 10 років щодо рівня непродуктивних та безнадійних кредитів у фінансовій системі, можна побачити, що для перехідних економік ці показники є вищими у порівнянні з розвинутими фінансовими системами у котрих ефективно функціонують кредитні реєстри та бюро кредитних історій. Кредитні реєстри та бюро забезпечують швидкий і надійний доступ до кредитної історії клієнтів та інформації, що характеризує їх як з позитивного, так і з негативного боку та можуть різко скоротити витрати часу і ресурсів, пов'язані з отриманням такої інформації з індивідуальних джерел, тим самим, знижуючи загальну вартість фінансового посередництва. Кредитна звітність сприяє суттєвому підвищенню прозорості інформації про якість позичальників, що вигідно надійним позичальникам і тягне за собою збільшення витрат у випадку невиконання зобов'язань. Така звітність допомагає позичальникам накопичити кредитну історію, забезпечити репутацію, що полегшує доступ до кредиту. Кредитні реєстри та бюро кредитних історій особливо важливі для дрібних і середніх підприємств зважаючи відносну складність оцінки їх кредитоспроможності та їх меншу активність і прозорість в порівнянні з великими підприємствами. Таким чином

формування ефективної системи обміну кредитною інформацією сприяє зниженню кредитних ризиків фінансових установ, підвищенню ліквідності банківських активів та підвищенню довіри до банківської системи, що показано у цілому ряді досліджень [2, 3]. Ефективні системи кредитної інформації можуть стати основою для більш ефективного використання різних технологій прийняття кредитних рішень, наприклад, методів рейтингової оцінки кредитів. Центральні банки та органи нагляду багатьох країн з перехідною економікою вже створили системи кредитної інформації, важливо пам'ятати про те, що максимальні вигоди це може принести лише у разі охоплення всіх вимог, незалежно від їх розміру, а також усіх фінансових і нефінансових установ [2, с. 7-8].

Наявність більш точної та прозорої фінансової звітності також сприяє зменшенню інформаційної асиметрії між позичальниками і кредиторами. Фінансові звіти, що дають вірне уявлення про фінансове становище фірми, дозволяють знизити витрати фінансових установ на аналіз та моніторинг і підвищуючи ефективність розміщення ресурсів. Дослідження Р. Левіна, Т. Бека, Ла Порти показують, що більш прозорі та інформативні стандарти бухгалтерського обліку позитивно корелюються з більш високим ступенем фінансового розвитку. Таким чином питання створення ефективної інформаційної системи у період трансформації потребує особливої уваги реформаторів та є однією передумов ефективного функціонування фінансових посередників.

Література

1. Levine R. *Finance and Growth: Theory and Evidence*, [Electronic resource] // IMF Working Paper 10766 – 2004. – P.25-47. – Access mode: <http://www.nber.org/papers/10766>.
2. Beck T. *Creating an Efficient Financial System: Challenges in a Global Economy*, [Electronic resource] // World Bank Policy Research Working Paper 3856. - 2006, - p.35– Access mode: <http://go.worldbank.org/T5S41YUVO0>.
3. Колісник М.К., Кобилецька О.І. *Проблеми та перспективи функціонування кредитних бюро в Україні* // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.2– С. 208-219.

Анастасія КИРИЛОВИЧ, Олена ЛАХМАН

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТУ

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Актуальність проблеми світової фінансової кризи полягає не тільки в її наслідках на економічному рівні країн, а й у потребі та можливості її подолання. У дослідженні здійснено спробу продемонструвати причини та подальші прояви фінансової кризи в різних країнах світу.

Світовій фінансовій кризі присвячені статті багатьох економістів і фінансистів України. Це статті В. Пинзеника, С. Тигіпка, П. Гайдуцького, Б. Данилишина, всі вони намагалися виявити шляхи подолання фінансової кризи.

О. А. Пороховський бачить причину фінансової кризи в тому, що «... останніми роками відбувалося прискорене відособлення фінансової системи від реальної економіки і гіпертрофовано розрослися повноваження фінансових інститутів. Фіктивний капітал, поданий у цінних паперах, що обертаються на фондовому ринку, почав у кілька разів перевищувати ВВП як передових країн, так і світу в цілому. Фінансова система стала жити нібито своїм життям, де спекуляції не мали жодного обмеження». Таке трактування знаходить підтвердження і конкретизацію в інших авторів. [1]

А. Чухно у своїй статті навів декілька поглядів відомих економістів щодо причин кризи. Наприклад, бачення причин кризи у «... надмірно експансивній грошовій політиці ФРС США, наявності величезного дисбалансу у світовій економіці, зокрема, великому профіциті у зовнішній торгівлі Китаю, значному торговому дефіциті США, недоліках системи управління ризиками в інвестиційних банках, недосконалому регулюванню фінансових ринків на національних і міжнародному рівнях» А. Ослунда. Усе це призвело до того, що спекулятивні операції набули